utmärkt man. Att frikostighet varit en uppskattad egenskap framgår av många inskrifter. Se t. ex. Sm. 37 Rörbro, 44 Ivla. I den sörmländska Turingeinskriften Sö. 338 prisas husbönderna för att de **hiltu sini huskarla : uil** +

Det har ovan anförts exempel på att **uniþikʀ** använts som bestämning till personnamn, **oniþikʀ : biorn : reisiʀ : stein** Ög. 217. På samma sätt finna vi **usnikin** nyttjat, L. 241 (Sv. Rr. s. 49) från Uppland: **usnikin · kuli · risti · run**, där »Osniken» sannolikt är en bestämning till Gulle.[1] Det förefaller troligt, att **oniþikʀ** och **usnikin** i dessa båda exempel äro synonyma ord och att redan det rsv. *níðingʀ* haft de båda betydelser, som vi känna från senare fsv. språkskeden. Namnet **umun** på Nöbbelövstenen i Skåne är enl. Wimmer »en rosende betegnelse for en meget gavmild man».[2]

Till England har *unniðing* lånats från Skandinavien[3]: »*and* sende ofer eall Engla lande *and* bead *ðæt* ælc man þe wære unniðing sceolde cuman to *him*».[4] *unniðing* i detta exempel har haft den mera allmänt hedrande betydelsen, »not a rascal, an honest man»[5], men den andra betydelsen föreligger i mengl. i sammansättningen *métenīþing* = food-niggard (= isl. *matníðingr*).[6]

Transskriberad lyder alltså inskriften:

**Áþiǫrn lét reisa stein eptir Tóka *úníðing.*

Översättning: Åbjörn lät resa stenen efter Toke den frikostige (Toke oniding).

3. Aringsås kyrkogård C. Allbo hd.

Pl. I: 2, Fig. 1.

Litteratur: Peringskiöld: Monumenta VIII (Fh 8); B. 1001; L. 1271; Wallman: teckning i A. T. A. och i LfB; Ennes: Småländska runskrifter (Fm 61); Wieselgren: Ny Smål. Beskr. I ss. 59 (med ill.), 62, 501; Ihrfors: Smolandia sacra III s. 298 med teckn.; Friberg: teckn. 1888 i N. Sm. Ark.; Vistrand: teckning i A. T. A. den 3.9.1899 och N. Sm. Ark. 1899; Alvén: fotografi i Norra Allbo Hemb.-för:s årsbok 1930 s. 40.

Denna sten har numera sin plats i Aringsås kyrkogårdsmur invid den västra porten ej långt från Sm. 1, och där stod den på Ennes tid i början av 1800-talet, men hade »förut stått no. från kyrckan, der flere fornlemningar finnas».[7] I Peringskiölds Mon. VIII, angives också platsen vara »norr för kyrkian». På teckningen i B. står den på en hög, och om vi studera Ekebohms karta (fig. 1), se vi, att av de stenar, som finnas i gravfältets nordöstra del — d. v. s. till höger om kyrkan på bilden — det endast är en, som står *på* en hög. Den sistnämnda är belägen i gravfältets gräns åt detta håll omedelbart öster om den väg, som här går mellan kullarna. Det är alltså troligt, att det är den avhandlade stenen, som står på toppen av denna hög. Liksom på Sm. 1 är även på denna sten inhugget ett G A med en krona över, och alltså har flyttningen till den nuvarande platsen i kyrkogårdsmuren skett någon gång efter 1792, då det är troligt, att

[1] Brate annorlunda: »Rollen av **usnikin** är oklar, måhända biträdande ristare» (Sv. Rr. s. 49; jfr samma arbete s. 99). Predikatet står emellertid i singularis — vilket framhålles av Brate — och **usnikin** och **kuli** äro ej sammanbundna genom någon konjunktion, allt i överensstämmelse med förhållandena i den liknande satsen på Ög. 217 **oniþikʀ : biorn : reisir : stein**, som Brate översätter »Dannemannen Björn reser stenen».

[2] D. R. Registret s. LXVII.

[3] Björkman: Scand. Loanw. s. 164.

[4] Ags Chron år 1087. Earle and Plummer: Two of the Saxon Chronicles I s. 224.

[5] Bosworth-Toller: An Anglo-Saxon dictionary; jfr Earle a. Plummer a. a. II s. 278.

[6] Stratman-Bradley: A middle-eng. dictionary. Lis Jacobsen har i Acta phil. scand. I s. 212, noten, översatt runinskrifternas **uniþikʀ** på samma sätt som jag föreslagit i ovanstående utredning. Stephens tolkning »freehanded» O. N. R. M. II s. 786 innebär det samma.

[7] Smål. runskrifter (Fm. 61).

den fått denna sentida utsmyckning på samma gång som Sm. 1 vid flyttningen till kyrkogårdsmuren (se s. 27).

Stenen är 123 cm. hög, 55 cm. bred vid basen, 45 cm. bred vid toppen. Runorna äro 8 cm. höga. Inskriften går från nedre högra hörnet, där slingans början är utbildad till ett huvud, längs kanten ned till nedre vänstra hörnet, och slutet är ristat på den smalsida, som här stöter intill och nu är dold av stenmuren. Alla runorna äro emellertid synliga (se teckningen i B.). På den fria ytan, som inramas av slingan, synas diverse dekorationer.

Det är uppenbart, att vi ej ha med en vanlig runinskrift att göra. Runformerna äro ej de vanliga, och det är alldeles omöjligt att skönja något innehåll i dem, ej heller tror jag, att inskriften med sina egendomligt formade, innehållslösa runor har någon magisk innebörd. Åtskilliga tecken överensstämma med de runor av speciell karaktär, som finnas på runstaven.[1] I nedre vänstra hörnet synes runan *tvímaðr* ᛣ och vid stenens topp *belgþórr* ᚦ, två av de runor, som i Sverige eljest endast förekomma på runstaven. Andra tecken på Sm. 3, som härstamma från samma håll äro ᚴ och ᚿ. Den sistnämnda runan förekommer även på Sm. 14. ᚴ hör ej uteslutande hemma bland de kalendariska runorna[2], ᚿ påträffas helt enstaka på en gravsten B. 543, men ristaren av Sm. 3 har förmodligen hämtat dem från runstaven. Runan ᛇ är ej ovanlig som tecken för *c*, *ts* i de yngsta inskrifterna.[3]

Inskriften är ett försök att göra en runristning, utfört av någon, som hämtade sin kunskap om fädernas gamla skrift från runstaven, som de flesta kände till. Fast inga runstavar från den egentliga medeltiden äro kända, har det på goda grunder antagits, att detta kalendariska hjälpmedel uppfunnits då, eftersom dylika stavar förekomma i skilda lokala varianter redan vid nya tidens början.[4]

Inskriften kan alltså ha tillkommit under medeltiden. Det förefaller ej heller otroligt, att den sammanhänger med 1500- och 1600-talens göticism, ehuru det kan antagas, att representanterna för denna rörelse kunnat utföra en runristning, som varit mera äkta. En runsten av samma typ förekommer i Täby kyrka i Närke.[5]

4. Blädinge kyrka. Allbo hd.

Pl. II: 1, 2, XXXVI: 1.

Litteratur: Wallman: teckning i A. T. A. med anteckningar; Sjöborg: Samlingar II s. 65; Liljegren: Runlära s. 165; Tuneld: Geografi III: 2 s. 749; L. 1970; Wieselgren: Ny Smål. Beskr. II s. 779; Mandelgren och Magni: läsning 1866 i Mg pf 6 mindre folio; Stephens: teckning aug. 1867 i Mg pf 6 mindre folio; Mandelgren: teckning i Mg avd. 11 pf 3 pl. 267 no 875; Stephens: O. N. R. M. III s. 367; Ihrfors: Smol. sacra III s. 155; Hjelmqvist i Ark. f. nord. fil. 1913 s. 80; Kjellmark: Skriftliga meddelanden; B. Asklund: Skriftliga meddelanden.

I Smålands museum i Växjö förvaras som deposition en runristad dopfunt av sandsten, som tillhör Blädinge kyrka. Sjöborg fann funten i kyrkans vapenhus.[6] Den köptes sedan därifrån av baron Gyllenkrok och placerades i parken till Oby gård i samma socken[7], vilket måste ha skett år 1820 eller 1821, eftersom Gyllenkrok ej blev ägare till Oby förrän 1820[8] och funten

[1] Ang. runstaven se Brate: Nordens äldre tideräkning, Lithberg i Fataburen 1921 s. 1 ff.
[2] Nord. Kultur VI s. 227.
[3] Nord. Kultur VI s. 241.
[4] Brate a. a. s. 13 ff., Lithberg a. a. s. 2.
[5] Hofberg: Nerikes gamla minnen, s. 92.
[6] Sjöborg: Samlingar II s. 65 (tryckt 1824).
[7] Mg pf 6 mindre folio (Anteckningar).
[8] Rosengren: Ny Smål. Beskr. III (Allbo) s. 112.